

Dünyada ve Türkiye’de Ekonomik Göstergeler-İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Endeksi

Erdem Koç ¹

Kadir Kaya ²

Mahmut Can Şenel ^{*3}

ÖZ

Bir ülkeye yatırım yapmak için, o ülkenin yatırım ortamının uygunluğu önemlidir. Yatırım ortamının uygunluğu, yatırımcıların karar vermesini ve o ülkeyi tercih etmelerini kolaylaştırır. Bu amaçla, bir ülkedeki yatırım ortamının uygunluğunun değerlendirilmesi hakkında fikir veren İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Endeksi oluşturulmuştur. Bu çalışmada, dünyada ve Türkiye’de iş yapma/iş kurma kolaylığı endeksi değerlendirilmiş olup, bu ölçütler ile ilgili temel kriterlere değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik göstergeler, yatırım, iş yapma kolaylığı endeksi

Economical Indicators in the World and Turkey-Ease of Doing Business Index

ABSTRACT

The suitability of investment atmosphere in that country is important in order to invest in a country. The suitability of investment atmosphere make it easier for investors to decide and prefer that country. For this purpose, ease of doing business is used for evaluating the suitability of investment atmosphere. In this study, ease of doing business index was evaluated in the world and Turkey. Also, a criterion of this index was expressed.

Keywords: Economical indicators, investment, doing business index

* İletişim Yazarı

Geliş/Received : 08.12.2016

Kabul/Accepted : 07.02.2017

¹ Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Müh. Fak., Makine Mühendisliği Bölümü, Samsun - erdemkoc@omu.edu.tr

² Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Mühendislik Fak., Makine Mühendisliği Bölümü, Samsun - kadir.kaya@omu.edu.tr

³ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Mühendislik Fak., Makine Mühendisliği Bölümü, Samsun - mahmutcan.senel@omu.edu.tr

1. GİRİŞ

Bugün dünyada yatırımların çoğu, hızlı büyüme ve sanayileşme sürecindeki ülkeler olarak da tanımlanan yükselen ekonomilere yönelmiştir. İşgücünün çokluğu ve pazarın büyüklüğü bu yönelmeyi etkileyen ana unsurlardır. İşletme yatırımları için bu unsurların yanında büyük pazarlara yakınlık, altyapı hizmetlerinin kalitesi, gayrimenkulün hırsızlık ve yağmadan korunması, hükümetin ihale prosedürlerinin şeffaflığı, makro ekonomik durum veya kurumsal yapısal güçlülük durumları da önem arz etmektedir.

Bir ülkeye yatırım yapmak için, o ülkenin yatırım ortamının uygunluğu önemlidir. Yatırım ortamının uygunluğu, yatırımcıların karar vermesini ve o ülkeyi tercih etmelerini kolaylaştırmaktadır. Ülkelerin yatırım ortamının kalitesini belirlemeye çalışan rekabet gücü veya iş/yatırım ortamı endeksleri ile yabancı sermaye yatırımları arasında doğrudan bir ilişki söz konusudur. Diğer bir ifadeyle, yabancı yatırımcılar bazı uluslararası resmi veya özel kuruluşlarca hesaplanan çeşitli endeksleri dikkate alarak yatırımlarının yönünü belirlemektedir [1, 2].

Bir ülkedeki yatırım ortamının uygunluğunun değerlendirilmesi amacıyla İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Endeksi kullanılmakta olup bu endeks, bir ülkedeki işletmelerin yaşam döngüleri boyunca geçerli olan veya temel ölçüt ve göstergeleri kullanarak ülkelerin yatırım ortamının kalitesini belirlemeye çalışan bir endekstir. Başka bir ifadeyle, bu endeks dünya ülkelerini, iş yapmak/iş kurmak için uygun ekonomik ortama sahip olma ölçütlerine göre sıralamakta olup bu sıralama, her yıl farklı isimler alan raporlarla yayımlanmaktadır (İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı 2016 yılı raporu İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı – Mevzuat Kalitesi ve Etkinliği Ölçümü ismini almıştır).

Bu çalışmada, iş yapma/iş kurma kolaylığına yönelik ölçütler endeks olarak değerlendirilmiş olup, bu ölçütler ile ilgili yapılan temel değerlendirmeler ve her ölçüt için esas alınan temel kriterler irdelenmiştir.

2. İŞ YAPMA/İŞ KURMA KOLAYLIĞI ENDEKSİ

İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Endeksi, Dünya Bankası (DB, WB-World Bank) tarafından düzenlenen seçilmiş yıllara ait raporların yayımlanmasıyla başlamış olup, bu raporlar dünya ekonomileri üzerinde söz konusu ülkelerin yatırım ortamını etkileyebilecek şirket kuruluşu, vergi politikaları, istihdam, lisans alma süreci, yatırımcıların korunması gibi çeşitli göstergeleri temel alarak karşılaştırmalı bir değerlendirme sunmaktadır. İlk rapor 2004 yılı raporu olup, 2003 yılına ait verileri içermektedir (İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Endeksi 2016 Raporu’nda belirlenen ülkeler için 2015 yılına ait değerlendirmeler bulunmaktadır). Yıllık olarak yayımlanan söz konusu Ra-

por, ülkelerin yatırım ortamı uygunluğunun ve yerel işletmelere yönelik düzenleyici ortamın zaman içindeki değişiminin değerlendirilmesine imkan sağlamaktadır [1, 3].

İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Endeksi ile şirket kurma ve işletme, sınır ötesi ticaret yapma, vergi ödeme, iflas prosedürleri gibi bir ekonomideki işletmelerin yaşam döngüleri boyunca geçerli olan temel düzenlemeler değerlendirilmektedir [3].

Bu endeksle kapsam veya içerik olarak genelde; kişi başına gelir, işgücü maliyeti, enflasyon oranı, kamu maliyesi, işgücünün kalitesi, dış ticarete ilişkin sayısal veriler gibi ekonomik göstergelerin yanı sıra, incelenen ülkedeki; eğitim seviyesi, yargı ve hukuk düzeni, özel mülkiyet haklarına ilişkin düzenlemeler, işe giriş ve çıkış koşulları, yeni firma kurma koşulları ve maliyetleri, vergi prosedürleri gibi temel parametreler değerlendirilerek söz konusu ülkede iş yapılabilirlik seviyesi belirlenmeye çalışılmaktadır [1].

Bu endeks, yapılan anket çalışmalarıyla belirlenmekte olup, özel sektörün büyük bir kısmını oluşturan Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeleri (KOBİ) kapsayacak şekilde düzenlenmekte ve işletmeler için uygulanan çeşitli kriterlere veya ölçütlere odaklanmaktadır. Bu ölçütler yıllar içinde çeşitli değişimlere/ekmelere uğramış olup, 2015 yılına ait verileri içeren İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı 2016 Raporu’nda dikkate alınan ölçütler;

1. İşe başlama işlemleri,
2. İnşaat izinlerinin alınması işlemleri,
3. Elektrik bağlatma işlemleri,
4. Tapu siciline kayıt işlemleri,
5. Kredi alma işlemleri,
6. Azınlık pay sahibi yatırımcılarının korunması işlemleri,
7. Vergilerin ödenmesi işlemleri,
8. Sınır ötesi ticaret işlemleri,
9. Sözleşmelerin uygulanması işlemleri,
10. İflasın çözümü işlemleri,
11. İstihdam mevzuatının esnekliği ve iş kalitesinin özellikleri

şeklinde belirlenmiştir [4-6].

Yukarıda belirtilen işlem veya ölçütlerin her biri endeks olarak da değerlendirilmekte olup, bu ölçütler ile ilgili yapılan temel değerlendirmeler ve her ölçüt için esas alınan temel kriterler veya önerilen senaryolar aşağıda incelenmiştir.

2.1 İşe Başlama Endeksi

Bir ülkede iş kurmak isteyen bir girişimcinin, bir limited şirketi kurmak için yapması

gereken tüm işlemler, bu işlemlerin tamamlanması için harcanan zaman ve katlanılan maliyetlerin ölçümü ve iş kurmak için gerekli minimum sermaye İşe Başlama Endeksi veya İşe Başlama İşlemleri olarak değerlendirilmektedir [5, 6].

İşe Başlama Endeksi, bir işe başlamak için yapılması gereken işlem sayısı (protokollerin ve belgelerin sunumu, ticaret siciline kayıt için başvurmak, tutulması zorunlu kanuni defterlerin noterce tasdiki gibi), bu işlemlerin yapılabilmesi için gereken süre (gün olarak), bir işe başlama için gerekli maliyet (kişi başına gayri safi milli gelirin %’si olarak) ve iş kurma için gerekli minimum sermaye (kişi başına gayri safi milli gelirin %’si olarak) dikkate alınarak belirlenmektedir. Türkiye’de İşe Başlama Endeksi ve bu endeksin belirlenmesinde kullanılan ölçütlerin yıllar içindeki değişimi ve AB ülkelerindeki durumu Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Türkiye’de ve AB Ülkelerinde İşe Başlama Endeksi [5-7]

Ölçüt/Parametre	Türkiye		AB Ortalaması	En İyi AB Ülkesi	En Kötü AB Ülkesi
	2015	2016	2016	2016	2016
Sıralama	88	94	48	8 (Litvanya)	132 (Malta)
İşlem Sayısı	8	8	4.9	2 (Litvanya)	10 (Malta)
Süre (Gün)	7.5	7.5	10.2	2.5 (Portekiz)	30 (Polonya)
Maliyet (Kişi Başına Gelirin %’si)	16.4	16.6	3.6	0 (Slovenya)*	13.8 (İtalya)
Asgari Sermaye (Kişi Başına Gelirin %’si)	12.1	11	10.7	0 (12 AB Ülkesi)**	47.7 (Macaristan)
İşe Başlama Endeksi	86.86	85.18	-	-	-

* Slovenya’da iş kurma maliyeti yoktur veya sıfırdır.

**12 AB ülkesinde bir iş kurmak için gerekli asgari sermaye sıfırdır.

2016 yılı İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Raporu’na göre (2015 yılı bilgileri), Türkiye’de bir iş kurmak için 8 işlemden geçilmesi gerektiği, bu işlemlerin yapılmasının 7.5 gün sürdüğü, iş kurma maliyetinin, kişi başına düşen gayri safi milli gelirin %16.6’sına tekabül ettiği, iş kurmak için istenilen asgari sermayenin ise kişi başına gayri safi milli gelirin %11’i olduğu tablodan izlenebilmektedir. Tablodan ayrıca, İşe Başlama Endeksi’nde 2015 yılı raporuna göre 86.86 endeks değeriyle 189 ülke arasında 88. sırada olan Türkiye’nin 2016 yılı raporunda 6 sıra gerileyerek 85.18 endeks değeriyle 189 ülke arasında 94. sırada yer aldığı görülmektedir.

En iyi AB ülkesi sıralamasında 8. sırada olan Litvanya’da iş kurmak için 2 işlem yapılması gerektiği, Portekiz’de iş kurmak işlemlerinin 2.5 gün sürdüğü, Slovenya’da iş kurma maliyetlerinin olmadığı, 12 AB ülkesinde ise iş kurmak için herhangi bir asgari sermayeye ihtiyaç duyulmadığı görülmektedir.

2.2 İnşaat İzinlerinin Alınması Endeksi

Bir ülkede inşaat izinlerinin alınması ile ilgili yapılması gereken işlemlerin değerlendirilmesi amacıyla söz konusu ülkenin en büyük ticari şehrinde basit bir ticaret deposu inşa etmek, kalite kontrol ve emniyet mekanizması kurmak için yapılması gereken işlemler, bu işlemlerin tamamlanması için harcanan zaman ve bu işlemlerin maliyetlerinin ölçümü için İnşaat İzinlerinin Alınması Endeksi veya İzin, Lisans ve Ruhsat İşlemleri olarak değerlendirilmektedir [5, 6].

İnşaat İzinlerinin Alınması Endeksi; bir ülkenin en büyük ticari şehrinde basit bir ticaret malı deposunun inşa edilmesi için yapılması gereken işlem sayısı (mimari proje, yol ve altyapı katılım payı ödemeleri vb.), bu işlemlerin yapılabilmesi için gereken süre (gün olarak), bu işlemler için gerekli maliyet (depo değerinin %’si olarak) ve İnşaat Kalite Kontrol Endeksi dikkate alınarak belirlenmektedir [5, 6].

İnşaat Kalite Kontrol Endeksi, bina yapım kurallarının kontrolünü ve güvenlik mekanizmalarının değerlendirilmesini sağlamaktadır. Bu endeks, inşaatla veya bina ile ilgili kural ve yönetmeliklerin ulaşılabilirliğini ve yapı izni alma işlemlerinin şeffaflığını değerlendiren Bina Kuralları/Yönetmelikleri Kalitesi Endeksi, inşaat planlarının lisanslı kişiler veya teknik uzmanlar tarafından onaylanıp onaylanmadığını değerlendiren İnşaat Öncesi Kalite Kontrol Endeksi, inşaat döneminde yapılması zorunlu olan denetleme türleri ve bu denetlemelerin pratikte uygulanıp uygulanmadığını değerlendiren İnşaat Dönemi Kalite Kontrol Endeksi, inşaat sonrası yasal olarak zorunlu tutulan son denetimler ve bu denetimlerin pratikte uygulanıp uygulanmadığını değerlendiren İnşaat Sonrası Kalite Kontrol Endeksi, inşaat sonrasında yapısal eksiklikler için tarafların yasal sorumluluğu ve bu eksikliklerin giderilmesini sağlama güvencesi olarak tarafların yükümlülükleri ya da pratikte yaygın olarak kullanılan güvenceleri, sigorta rejimi veya sigorta yükümlülüklerini değerlendiren Sorumluluk/Yükümlülük ve Sigorta Rejimi Endeksi, inşaat planlarını onaylayan, inşaat danışmanlık yapan ya da inşaatı denetleyen kimselerin sahip olması gereken nitelikleri değerlendiren Profesyonel Sertifika Endeksi gibi alt endekslerden meydana gelmektedir. İnşaat Kalite Kontrol Endeksi 0 ile 15 arasında değerler alabilmekte olup, endeksin yüksek değerler alması söz konusu ülkenin inşaat kalite kontrol ve güvenlik mekanizmaları bakımından gelişmiş olduğunu göstermektedir [6].

Türkiye’de İnşaat İzinlerinin Alınması Endeksi ve bu endeksin belirlenmesinde kullanılan ölçütlerin yıllar içindeki değişimi ve AB ülkelerindeki durumu Tablo 2’de verilmiştir.

AB ülkelerinde depo inşa edilmesi için ortalama 12.6 işlem yapılması gerektiği, bu işlemlerin 176.5 gün sürdüğü, bu işlemlerin maliyetinin depo değerinin %2.1’ine tekabül ettiği, İnşaat Kalite Kontrol Endeksi AB ortalamasının ise 11.5 olduğu tablodan

Tablo 2. Türkiye’de ve AB Ülkelerinde İnşaat İzinlerinin Alınması Endeksi [5- 7]

Ölçüt/Parametre	Türkiye		AB Ortalaması	En İyi AB Ülkesi	En Kötü AB Ülkesi
	2015	2016	2016	2016	2016
Sıralama	108	98	59	5 (Danimarka)	145 (Güney Kıbrıs RK)
İşlem Sayısı	19	18	12.6	7 (Danimarka)	23 (Macaristan)
Süre (Gün)	104	103	176.5	64 (Danimarka)	617 (Güney Kıbrıs RK)
Maliyet (Depo Değerinin %’si)	4.0	3.6	2.1	0.1 (Slovakya)	8.8 (Hırvatistan)
İnşaat Kalite Kontrol Endeksi	9.5	9.6	11.5	14 (Macaristan)	9 (Güney Kıbrıs RK)
İnşaat İzinlerinin Alınması Endeksi	63.10	67.82	-	-	-

görülebilmektedir. Buna göre; Türkiye’de İnşaat Kalite Kontrol Endeksi 9.6 değerini alırken, AB ülkelerinde sözü edilen ortalama endeks değeri 11.5 olup bu durum, Türkiye’nin inşaat kalite kontrol seviyesi bakımından geri durumda olduğunu göstermektedir.

2.3 Elektrik Bağlatma Endeksi

İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Endeksi ile ilgili değerlendirme yapılan bir ülkeye ait bir işletmenin elektrik bağlantısını kurması (şebekeye bağlanmak) için yapması gereken işlemler, bu işlemlerin tamamlanması için harcanan zaman ve maliyetlerin ölçümü *Elektrik Bağlatma Endeksi* veya *Elektrik Bağlantısına Erişim İşlemleri* olarak değerlendirilmektedir.

Elektrik Bağlatma Endeksi, yerel bir işletmenin, elektrik bağlantısı kurmak (şebekeye bağlanmak) için yapması gereken işlem sayısı (gerekli izinlerin alınması, elektrik projesinin hazırlanması vb.), bu işlemlerin yapılabilmesi için gereken süre (gün olarak), bu işlemler için gerekli maliyet (kişi başına gelirin %’si olarak) ve Tedarik Güvenliği ve Tarifelerin Şeffaflığı Endeksi dikkate alınarak belirlenmektedir [5, 6].

Tedarik Güvenliği ve Tarifelerin Şeffaflığı Endeksi, ülkelerin enerji tedarik güvenliğini ve ülkedeki enerji tarifelerindeki şeffaflığı ve erişilebilirliği değerlendirmeye olup değerlendirmeye alınan ölçütler, enerji kesintilerinin süresi ve sıklığı, enerji kesintisini gösteren araçlar, enerji tedarikini gösteren araçlar, kamu hizmetlerinin düzenleyici gözetimi, kesintileri sınırlandırmayı hedefleyen finansal önlemler, elektrik tarifelerinin şeffaflığı ve erişilebilirliği şeklindedir [6]. Tedarik Güvenliği ve Tarifelerin Şef-

faflığı Endeksi 0 ile 8 arasında değerler alabilmektedir. Bu endeks değerinin yüksek olması söz konusu ülkenin elektrik tedarikinin güvenli ve tarifelerinin şeffaf olduğunu göstermektedir. Türkiye’de Elektrik Bağlatma Endeksi ve bu endeksin belirlenmesinde kullanılan ölçütlerin yıllar içindeki değişimi ve AB ülkelerindeki durumu Tablo 3’ten incelenebilir.

Tablo 3. Türkiye’de ve AB Ülkelerinde Elektrik Bağlatma Endeksi [5-7]

Ölçüt/Parametre	Türkiye		AB Ortalaması	En İyi AB Ülkesi	En Kötü AB Ülkesi
	2015	2016	2016	2016	2016
Sıralama	35	36	48	3 (Almanya)	133 (Romanya)
İşlem Sayısı	4	4	5	3 (İsveç)	8 (Romanya)
Süre (gün)	70	63	92.6	23 (Avusturya)	252 (Macaristan)
Maliyet (Kişi Başına Gelirin %’si)	433.3	599.6	134.3	19.5 (Polonya)	573.7 (Romanya)
Tedarik Güvenliği ve Tarifelerin Şeffaflığı Endeksi	6	6	7.1	8 (12 AB Ülkesi)	5
Elektrik Bağlatma Endeksi	85.12	82.84	-	-	-

Elektrik Bağlatma Endeksi’nin belirlenmesinde kullanılan ölçütler değerlendirildiğinde, elektrik bağlatma için gereken işlem sayısı ve bu işlemlerin yapılması için harcanan süre açısından Türkiye’nin AB ortalamasından daha iyi durumda olduğu ancak elektrik bağlatma maliyetlerinin AB ortalamasına göre daha kötü durumda olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ülkemizin elektrik bağlatma maliyetlerinin, o açıdan en kötü durumdaki AB ülkesi olan Romanya’dan bile daha yüksek olduğu görülmüş ve bu sebeple bu maliyetlerin hızla düşürülmesi için gerekli adımların atılması önerilmektedir.

2.4 Tapu Siciline Kayıt Endeksi

Bir şirketin, başka bir şirkete ait bir mülkiyeti alması ve bu mülkiyeti kendi üzerine geçirmesi (emlakın transfer edilmesi) için yapılması gereken tüm işlemler, bu işlemlerin tamamlanması için harcanan zaman ve maliyetlerin ölçümü ve tapu idaresi sisteminin kalitesi Tapu Siciline Kayıt Endeksi olarak değerlendirilmektedir.

Tapu Siciline Kayıt Endeksi, bir mülkün veya emlakın tescil edilmesi için gereken işlem sayısı, bu işlemlerin tamamlanması için gereken süre (gün olarak), bu işlemler için gerekli maliyet (mülk değerinin %’si olarak) ve Arazi İdare Sistemi Kalitesi Endeksi dikkate alınarak belirlenmekte olup, Gayrimenkul Tescili veya Mülkiyet Kaydı İşlemleri olarak da bilinmektedir [5, 6, 8].

Arazi İdare Sistemi Kalitesi Endeksi, çeşitli alt endekslerden oluşmakta olup bu endeksler, endekslerin değerlendirdiği ölçütler aşağıda özetlenmiştir [6].

Altyapı Güvenilirliği Endeksi, arazi sahipleri ile ilgili bilgilerin saklandığı sistem tipini, ipotek kontrolü için kullanılan elektronik veri tabanı varlığını, haritaların depolandığı sistem tipini, coğrafi bilgi sistemi varlığını, gayrimenkul sahibi kaydı ile harita sistemi arasındaki bağlantıyı değerlendirmekte, *Bilgi veya Enformasyon Şeffaflığı Endeksi* arazi sahibi bilgilerine, harita ve arazi görüntülerine erişilebilirliği, ücret akışı, kayıt dökümanları listesi ve servis standartlarının yayımlanmasını, şikayetler için ayrı ve özel mekanizmaların varlığını, gayrimenkul hareket sayısı ile ilgili istatistiklerin yayınlanmasını değerlendirmekte, *Coğrafi Kapsam Endeksi* en büyük iş şehrindeki arazilerin ne kadarlık bir kısmının kayıt altında olduğunu gösteren Arazi Tescil Kapsamı ve en büyük iş şehrindeki arazilerin ne kadarlık bir kısmının haritasının çıkarıldığını gösteren *Haritalama Kapsamını* değerlendirmekte, *Arazi Uyuşmazlık Çözümü Endeksi* taşınmaz gayrimenkul kayıtları yasal çerçevesi, arazi uyumsuzluklarının önlenmesi ve çözümü mekanizmalarını değerlendirmektedir.

Arazi İdare Sistemi Kalitesi Endeksi 0 ile 30 arasında değerler alabilmekte olup, endeksin yüksek değerler alması söz konusu ülkede iyi bir arazi idare sistemi olduğunu göstermektedir.

Türkiye’de *Tapu Siciline Kayıt Endeksi* ve bu endeksin belirlenmesinde kullanılan ölçütlerin yıllar içindeki değişimi ve AB ülkelerindeki durumu incelenmiştir (Tablo 4). 2016 yılı raporu esas alındığında, en iyi AB ülkesinin 189 ülke içinden 2. sıradaki Litvanya olduğu, İsveç’te bir şirketin başka bir şirkete ait mülkiyeti satın alması için 1 işlem yapması gerektiği, Portekiz’de gerekli işlemlerin 1 gün sürdüğü, Slovakya’da gerekli işlemler için herhangi bir ücret talep edilmediği, Arazi İdare Sistemi Kalite-

Tablo 4. Türkiye’de ve AB Ülkelerinde Tapu Siciline Kayıt Endeksi [5-7]

Ölçüt/Parametre	Türkiye		AB Ortalaması	En İyi AB Ülkesi	En Kötü AB Ülkesi
	2015	2016	2016	2016	2016
Sıralama	51	52	48	2 (Litvanya)	144 (Yunanistan)
İşlem sayısı	7	7	5	1 (İsveç)	10 (Yunanistan)
Süre (Gün)	7	7	23	1 (Portekiz)	62 (Hırvatistan)
Maliyet (Mülk Değerinin %’si)	4.0	4.0	4.5	0 (Slovakya)	12.7 (Belçika)
Arazi İdare Sistemi Kalitesi Endeksi	21.5	21.5	22.5	28.5 (Litvanya)	4.5 (Yunanistan)
Tapu Siciline Kayıt Endeksi	76.38	73.01	-	-	-

si Endeksi en yüksek olan AB ülkesinin Litvanya olduğu (28.5 endeks puanıyla) ve Yunanistan’ın 4.5 endeks puanıyla en kötü AB ülkesi olduğu görülmektedir.

2.5 Kredi Alma Endeksi

Borç alanların ve borç verenlerin kredi bilgi paylaşımları ve onların yasal hakları, taşınabilir teminatı mevzuatı ve kredi enformasyon sistemi kalitesi, *Kredi Alma Endeksi* kapsamında değerlendirilmekte olup, *Kredi Tedariki veya Kredi Alma İşlemleri* olarak da bilinmektedir [5, 6, 9]. Bu endeks; Yasal Hakların Gücü Endeksi, Kredi Bilgi Derinlik Endeksi, Kredi Bilgi Bürosu Kapsamı, Kredi Kayıt Bürosu Kapsamı gibi endeks ve göstergeler değerlendirilerek belirlenmekte olup, bu endeks veya göstergeler aşağıda kısaca izah edilmiştir [6].

Yasal Hakların Gücü Endeksi ile borç alan ve borç verenin haklarının güvence/teminat yasaları aracılığıyla korunması, teminatlara kredi verenlerin iflas yasaları aracılığıyla korunması gibi durumları değerlendirilmekte, Kredi Bilgi Derinlik Endeksi, Kredi Bürosu ve Kredi Kaydı tarafından elde edilen kredi bilgileri ve erişilebilirlikleri değerlendirilmektedir.

Kredi Bürosu, finansal sistemde borçluların güvenilirliklerini gösteren bir veri tabanı oluşturan, kredi verenler arasında kredi bilgilerinin değişimini sağlayan özel firma ya da kâr amacı gütmeyen özel organizasyonlardır. Kredi Bürosu Kapsamı bir ülkedeki en büyük kredi bürosu tarafından listelenen, son 5 yılda kredi kullanan veya talep eden birey veya şirket/firma sayısının ülkenin yetişkin nüfusuna (ülkedeki 25 yaş ve üzerindeki birey sayısı) oranını göstermektedir. Bu oran, ülke yetişkin nüfusunun ne kadarlık bir kısmı ile ilgili kredi bilgilerine sahip olunduğunu ifade etmekte olup, özel büro kapsamı olarak da bilinmektedir.

Kredi Kaydı, kredi kayıt veri tabanında son 5 yılda kredi kullanan veya talep eden birey ya da firmaları kayıt altına almakta olup bu kayıtlar devlet kuruluşları (Merkez Bankası veya banka müfettişleri) tarafından tutulmaktadır. Kredi Kaydı Kapsamı son 5 yılda kredi kullanan ve talep eden bireylerin ve firma/şirketlerin sayılarının ülkenin yetişkin nüfusa oranını göstermektedir. Bu oran, devlet tarafından ülke yetişkin nüfusunun ne kadarlık bir kısmı ile ilgili kredi bilgi kayıtlarının tutulduğunu göstermekte olup, resmi sicil kapsamı olarak da bilinmektedir.

Türkiye’de kredi bilgileri kaydı ile ilgili iki kurum bulunmaktadır. Bu kurumlardan birincisi, 9 büyük banka tarafından oluşturulan ve bu bankalar ile diğer bankalar ve diğer kuruluşlar arasında kredi bilgi paylaşımının yapıldığı, özel kuruluş olarak değerlendirilen Kredi Kayıt Bürosu’dur (KKB). İkinci kuruluş ise devlet tarafından kredi ile ilgili bilgilerinin tutulduğu Merkez Bankası Kredi Kayıt Birimi’dir. Devlet tarafından yürütülen kredi bilgileri tutma işi 2014 yılında bankacılık kanununda yapılan değişiklikle Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi’ne devredilmiştir [9].

Bir ülkede Kredi Bürosu veya Kredi Kaydı bulunmuyorsa, bu ülkede Kredi Bürosu Kapsamı veya Kredi Kaydı Kapsamı değerleri 0 (sıfır) olacaktır. Kredi Alma Endeksi, 0 ile 20 aralığında değer almakta olup, bu endeksin yüksek değerler alması söz konusu ülkede kredi alan ve verenlerle ilgili güçlü yasal düzenlemeler ve kredi kullananlarla ilgili gelişmiş bir veritabanı olduğunu göstermektedir. Türkiye’deki durum için Tablo 5 incelenebilir.

Tablo 5. Türkiye’de ve AB Ülkelerinde Kredi Alma Endeksi [5-7]

Ölçüt/Parametre	Türkiye		AB Ortalaması	En İyi AB Ülkesi	En Kötü AB Ülkesi
	2015	2016	2016	2016	2016
Sıralama	71	79	59	7 (Romanya)	174 (Malta)
Yasal Hakların Gücü Endeksi	3	3	5.8	10 (Romanya)	2 (3 AB üyesi)
Kredi Bilgi Derinlik Endeksi	7	7	6.0	8 (4 AB üyesi)	0 (Malta)
Kredi Bürosu Kapsamı (Yetişkinlerin %’si Olarak)	0	0	54.6	100 (7 AB üyesi)	7.7 (Danimarka)
Kredi Kaydı Kapsamı (Yetişkinlerin %’si Olarak)	63.6	74.9	18.9	100 (Portekiz)	1.6 (Almanya)
Kredi Alma Endeksi	45.00	50.00	-	-	-

Kredi Bilgi Derinlik Endeksi esas alındığında, 2016 yılında AB ortalaması 6.0 iken, Türkiye’de bu endeksin 7 değerini aldığı, başka bir ifadeyle, Türkiye’nin borç alan ve borç verenlerle ilgili tutulan kredi bilgileri bakımından AB’den daha iyi durumda olduğunu göstermektedir.

2.6 Azınlık Pay Sahibi Yatırımcıların Korunması Endeksi

Bir kuruluşta kurumsal yönetim veya kuruluşa ait bir malvarlığının, yöneticiler tarafından kötüye kullanılmasına karşı, azınlık (küçük hissedar) haklarının korunma gücü, Azınlık Pay Sahibi Yatırımcıların Korunması Endeksi kapsamında değerlendirilmekte olup, Küçük Yatırımcıyı Koruma Endeksi olarak da bilinmektedir [5, 6, 9]. Bu endeks, Çıkar Çatışması Düzenlemelerinin Derecesi/Seviyesi Endeksi ve Hissedarların Yönetim Derecesi/Ölçüsü Endeksi olmak üzere iki alt endeksten meydana gelmektedir [6].

Çıkar Çatışması Düzenlemelerinin Derecesi/Seviyesi Endeksi çeşitli alt endekslerden meydana gelmekte olup, *Açığa Çıkarma Derecesi/Seviyesi Endeksi* kurum içi işlemlerin gözden geçirilme ve onaylanmaya duyulan ihtiyaç ve kurum içinde bu işlemler

rin ivedi ve periyodik olarak tebliğ edilip edilmediğini değerlendirmekte, *Yöneticinin Güvenilirlik Derecesi/Seviyesi Endeksi* azınlık yatırımcıların kendilerinin zararına olan işlemlerden yöneticileri sorumlu tutabilmesi, yargılabilmesi ve başvuruabileceği yasal yolları (tazminat, kar payına el koyma, hapis cezası, sözleşmenin feshi gibi) değerlendirmekte, *Hissedarların Belge Erişim Kolaylığı Endeksi* pay sahiplerinin şirket içindeki belgelere ulaşabilme, yöneticilere dava açmak için şirketten deliller elde edebilme, mahkeme için yapılan yasal harcamaları şirketten alabilme konularını değerlendirmekte, *Çıkar Çatışması Düzenlemelerinin Derecesi/Seviyesi Endeksi* yukarıda belirtilen alt endekslerin toplanması ile elde edilmekte olup, endeks değerinin yüksek olması ülkede çıkar çatışması ile ilgili düzenlemelerin iyi düzeyde olduğunu göstermektedir.

Hissedarların Yönetim Derecesi/Ölçüsü Endeksi çeşitli alt endekslerinden meydana gelmekte olup, *Hissedar Hakları Seviyesi/Ölçüsü Endeksi* şirket kararlarında hissedarların hakları ve rollerini değerlendirmekte, *Sahiplenme ve Kontrol Derecesi Endeksi* uygun olmayan yönetim kontrolünden hissedarların korunup korunmadığını değerlendirmekte, *Şirket Şeffaflığı Derecesi/Ölçüsü Endeksi* mülkiyet hisseleri, tazminat, denetimler ve finansal görünüm hakkındaki şirket şeffaflığını değerlendirmektedir. *Hissedarların Yönetim Derecesi/Ölçüsü Endeksi* yukarıda belirtilen alt endekslerin toplanması ile elde edilmekte olup, endeks değerinin yüksek olması hissedarların şirket yönetiminde güçlü haklara sahip olduğunu göstermektedir.

Azınlık Pay Sahibi Yatırımcıların Korunması Gücü Endeksi, *Çıkar Çatışması Düzenlemelerinin Derecesi/Seviyesi Endeksi* ve *Hissedarların Yönetim Derecesi/Ölçüsü*

Tablo 6. Türkiye’de ve AB Ülkelerinde Azınlık Pay Sahibi Yatırımcıların Korunması Endeksi [5-7]

Ölçüt/Parametre	Türkiye		AB Ortalaması	En İyi AB Ülkesi	En Kötü AB Ülkesi
	2015	2016	2016	2016	2016
Sıralama	20	20	45	4 (İngiltere)	122 (Lüksemburg)
Çıkar Çatışması Düzenlemelerinin Derecesi/Seviyesi Endeksi	6.7	6.7	5.9	8.7 (İrlanda)	4 (Macaristan)
Hissedarların Yönetim Derecesi/Seviyesi Endeksi	7.0	7.0	6.6	8 (3 AB Üyesi)	4.7 (Lüksemburg)
Azınlık Pay Sahibi Yatırımcıların Korunması Gücü Endeksi	6.8	6.8	6.2	7.8 (İngiltere)	4.5 (Lüksemburg)
Azınlık Pay Sahibi Yatırımcıların Korunması Endeksi	69.17	68.33	-	-	-

Endeksi değerlerinin ortalaması alınarak belirlenmektedir. Bu endeksin yüksek değerde olması söz konusu ülkede güçlü azınlık yatırımcıların korunması mekanizmaları olduğunu göstermektedir.

Türkiye ve AB ülkelerinde Azınlık Pay Sahibi Yatırımcıların Korunması Endeksi ve bu endeksin belirlenmesinde kullanılan ölçütlerin 2015 ve 2016 yıllarındaki değişimleri incelenmiştir (Tablo 6).

AB ortalaması esas alındığında, Azınlık Pay Sahibi Yatırımcıların Korunması Endeksi sıralamasının 45 olduğu, Çıkar Çatışması Düzenlemelerinin Derecesi/Seviyesi Endeksi, Hissedarların Yönetim Derecesi/Seviyesi Endeksi ve Azınlık Pay Sahibi Yatırımcıların Korunması Endeksi değerlerinin sırasıyla 5.9, 6.6, 6.2 puan olduğu tablodan izlenebilmektedir. Türkiye’nin söz konusu endeks ve bu endeksin alt göstergelerinde AB ortalamasının üzerinde bir performans sergilediği de tablodan görülebilmektedir.

2.7 Vergilerin Ödenmesi Endeksi

Orta büyüklükte bir şirketin belirli bir sürede ödemesi gereken vergiler ve ödenen vergilerin şirket için getirdiği idari külfetler ile bir şirketin tüm vergi mevzuatına uyumu için harcanması gereken zaman ve vergi oranı Vergilerin Ödenmesi Endeksi ile değerlendirilmekte olup, Vergi Ödeme İşlemleri olarak da bilinmektedir [5, 6].

Vergilerin Ödenmesi Endeksi, yılda ödeme yapılan vergi sayısı, bu vergileri ödemek için ayrılan zaman (saat), ödenen vergilerin toplam kâra oranı (%) şeklindeki göstergelerden oluşmaktadır [5]. Türkiye ve AB ülkelerinde Vergilerin Ödenmesi Endeksi ve bu endeksin belirlenmesinde kullanılan ölçütlerin yıllar içindeki değişimi Tablo 7’de verilmiştir. Tablodan, Türkiye’de vergi sayısının ve ödenen vergilerin toplam kâra oranının AB ortalamasına yakın olmasına karşın, vergi ödeme süresinin AB or-

Tablo 7. Türkiye’de ve AB Ülkelerinde Vergilerin Ödenmesi Endeksi [5-7]

Ölçüt/Parametre	Türkiye		AB Ortalaması	En İyi AB Ülkesi	En Kötü AB Ülkesi
	2015	2016	2016	2016	2016
Sıralama	56	61	54	6 (İrlanda)	137 (İtalya)
Vergi Sayısı	11	11	11*	6 (İsveç)	27 (Güney Kıbrıs RK)
Zaman (Saat)	226	226	185.6	55 (Lüksemburg)	423 (Bulgaristan)
Ödenen Vergilerin Toplam Kâra Oranı (%)	40.3	40.9	41.5	20 (Hırvatistan)	64.8 (İtalya)
Vergilerin Ödenmesi Endeksi	79.80	79.44	-	-	-

* İlgili değer yuvarlatılmıştır.

talamasından daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu nedenle, Türkiye’nin vergi ödeme süresini iyileştirmeye yönelik adımlar atması gerekmektedir.

2.8 Sınır Ötesi Ticaret Endeksi

Ticaret, malların/ürünlerin üretim sürecinden tüketimine kadar geçen zamanda, ekonomik değer taşıyan başka nesnelere ile değiştirilmesi, alışı ve satışı anlamında kullanılmakta olup, bir ülke veya ülkeler topluluğunun (AB gibi) sınırları içerisinde gerçekleştirilen ticaret İç Ticaret, ülkelerin birbirleri ile yaptıkları ticaret ise *Dış Ticaret veya Sınır Ötesi Ticaret* olarak isimlendirilmektedir [10].

Ticaretle uğraşan tacirlerin karşılaştığı bürokratik ve lojistik engellere ışık tutmak amacıyla İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Endeksi’nde malların ihraç ve ithal edilmesi için gerekli işlemler, sevkiyat işleminin süresi ve maliyeti değerlendirilmekte olup, bu amaçla *Sınır Ötesi Ticaret Endeksi*’nden yararlanılmaktadır [5, 6].

Sınır Ötesi Ticaret Endeksi, malların deniz yoluyla ihraç veya ithal edilmesi için gerekli belgeler ve sevkiyat işleminin süresi ve maliyeti dikkate alınarak belirlenmekte

Tablo 8. Türkiye’de ve AB Ülkelerinde Sınır Ötesi Ticaret Endeksi [5-7]

Ölçüt/Parametre	Türkiye		AB Ortalaması	En İyi AB Ülkesi	En Kötü AB Ülkesi
	2015	2016	2016	2016	2016
Sıralama	61	62	14	1 (16 AB Üyesi)	48 (İrlanda)
İhracat İçin Gerekli Süre: Sınır Uyumu (Saat)	8	8	8	0 (16 AB Üyesi)	36 (Almanya)
İhracat İçin Gerekli Süre: Belge Uyumu (Saat)	2	2	1	1 (21 AB Üyesi)	4 (İngiltere)
İhracat Bedeli: Sınır Uyumu (Dolar)	356	356	95	0 (16 AB Üyesi)	345 (Almanya)
İhracat Bedeli: Belge Uyumu (Dolar)	87	87	16	0 (18 AB Üyesi)	75 (İrlanda)
İthalat İçin Gerekli Süre: Sınır Uyumu (Saat)	36	36	2	0 (21 AB Üyesi)	24 (İrlanda)
İthalat İçin Gerekli Süre: Belge Uyumu (Saat)	11	11	1	1 (26 AB Üyesi)	2 (Güney Kıbrıs RK)
İthalat Bedeli: Sınır Uyumu (Dolar)	655	655	37	0 (24 AB Üyesi)	335 (Güney Kıbrıs RK)
İthalat Bedeli: Belge Uyumu (Dolar)	142	142	7	0 (25 AB Üyesi)	75 (İrlanda)
Sınır Ötesi Ticaret Endeksi	73.26	81.00	-	-	-

olup, bu amaçla *Sınır Uyumu ve Belge Uyumu* kavramlarından yararlanılmaktadır. Bir ticari ürünün gümrük işlemleri, gümrük müşavirlik firmaları gibi diğer firmalar tarafından yapılan işlemleri, ürünün liman veya sınır idaresindeki işlemleri Sınır Uyumu; ticari bir ürünün taşınması, gümrük işlemleri ve liman/sınır geçişinde kullanılan belgeler/evraklar *Belge Uyumu* olarak tanımlanmaktadır [6]. Türkiye’de Sınır Ötesi Ticaret Endeksi, bu endeksin belirlenmesinde kullanılan ölçütlerin yıllar içindeki değişimi ve AB ülkelerindeki durum Tablo 8’de değerlendirilmiştir.

Türkiye’de Sınır Ötesi Ticaret Endeksi’nde değerlendirmeye alınan parametreler için belirlenen değerlerin (sınır uyumu ve belge uyumu işlemlerindeki değerler) AB ülkeleri için belirtilen aynı değerlere göre çok daha yüksek olduğu görülmektedir.

2.9 Sözleşmelerin Uygulanması/Yürütülmesi Endeksi

Ticari bir ihtilafın/uyuşmazlığın yerel birinci derece mahkemeler aracılığıyla çözümü için gereken zaman ve katlanması gereken maliyet, *Sözleşmelerin Uygulanması/Yürütülmesi Endeksi* kapsamında değerlendirilmekte olup, *Sözleşmelerin Bağlayıcılığı İşlemleri veya Sözleşme Yapma* olarak da bilinmektedir. Sözleşmelerin bağlayıcılığı olarak da bilinen bu endeks ile yerel mahkemelerde adli sistemin bir ticaret davasını çözüme konusunda ne kadar etkin olduğu değerlendirilmektedir. Bu endeks, bir ticari sözleşmenin gereğinin yapılması veya uygulanabilmesi yolunda yürütülen işlemlerin tamamlanması için gereken süre (gün olarak), sözleşme bedelinin veya anlaşmazlık konusu olan bedelin %’si olarak bu işlemlerin yürütülebilmesi için gerekli maliyet (mahkeme masrafları, avukatlık ücretleri ve uygulama/mahkeme sonucunda icra vb. masrafları) ve *Yasal Süreç Kalitesi Endeksi*’nden meydana gelmektedir [1, 5, 6].

Yasal Süreç Kalitesi Endeksi, çeşitli alt endekslerden meydana gelmekte olup, bu alt endekslerin değerlendirildiği ölçütler ve aldıkları değer aralıkları aşağıda özetlenmiştir [6].

Mahkeme Yapısı ve Yargılama Endeksi uzmanlaşmış ticari mahkeme varlığını, küçük uyuşmazlıklara bakan mahkeme ve standartlaştırılmış prosedürlerin varlığını, yargılama süreci öncesi ticari mallara el koyma kararının varlığını ve yargılama için kullanılan ölçütleri değerlendirmekte; *Dava Yönetim Endeksi* mahkemelerde dava zamanlamalarını, davaların ertelenmesi veya davaların ne kadar uzayabileceği ile ilgili yönetmeliklerin ve bu yönetmeliklerle ilgili performans ölçüm mekanizmalarının olup olmadığını, mahkeme öncesi taraflar ve avukatlarının bir araya getirildiği bir konferans yapılıp yapılmadığını, hakimler, savcılar ve avukatlar için elektronik dava yönetim sisteminin olup olmadığını değerlendirmektedir. *Mahkeme Otomasyon Endeksi* dava başvurusu yapılması ve davalının savunmasının alınması işlemlerinin, mahkeme masraflarının ödenmesi işlemlerinin ve yargılama sonucunda mahkeme kararlarının yayınlanması işlemlerinin elektronik olarak yapılıp yapılmadığını değerlendirmekte,

Alternatif Uyuşmazlık Çözümü Endeksi ise mahkeme kararıyla arabuluculuk, gönüllü arabuluculuk ve uzlaşma durumlarını değerlendirmektedir.

Yasal Süreç Kalitesi Endeksi, 0 ile 18 arasında değerler alabilmekte olup endeksin yüksek değerler alması söz konusu ülkedeki yasal işlemlerin etkin, verimli ve güvenli olduğunu göstermektedir. Türkiye’de ve AB ülkelerinde *Sözleşmelerin Uygulanması/Yürütülmesi Endeksi* ve bu endeksin belirlenmesinde kullanılan ölçütlerin yıllar içindeki değişimi Tablo 9’da özetlenmiştir.

Belirtilen endekste, İş Yapma/Kurma Kolaylığı 2015 Raporu esas alındığında Türkiye’nin 67.92 endeks değeriyle 17. sırada bulunduğu, AB ortalamasının ise 49 olduğu görülmektedir. Sözleşmelerin yürütülmesi için Türkiye’de 420 gün, AB ortalamasına göre ise 589.8 gün gerektiği tablodan izlenebilmektedir. *Yasal Süreç Kalitesi Endeksi* esas alındığında ise Türkiye’nin 13 endeks puanıyla AB ortalamasından (11 puan) daha iyi durumda olduğu görülmektedir.

2.10 İflasın Çözümü Endeksi

Tacir ya da tacir statüsündeki bir borçlunun artık borcunu ödeyememesi hali iflas olarak tanımlanmaktadır. Ticari bir iflastan tahsil edilebilen alacak oranı, tahsil için gereken zaman ve katlanması gereken maliyet, iflası sonuçlandırmak için gerekli yasal mevzuatın gücü ve yargısal süreç kalitesi *İflasın Çözümü Endeksi* kapsamında değerlendirilmekte olup, *İşin Tasfiyesi İşlemleri veya İcra Takipleri* olarak da bilinmektedir [5, 6, 8].

İflasın Çözümü Endeksi, bir şirketin tasfiye prosedürleri için gereken süre (yıl olarak), tasfiye maliyetleri (borçlunun varlıklarının veya mülk değerinin %’si olarak), borç verenin alacaklarının, şirketin yeniden organizasyonu, tasfiyesi veya icra yoluyla ne

Tablo 9. Türkiye’de ve AB Ülkelerinde Sözleşmelerin Uygulanması/Yürütülmesi Endeksi [5-7]

Ölçüt/Parametre	Türkiye		AB Ortalaması	En İyi AB Ülkesi	En Kötü AB Ülkesi
	2015	2016	2016	2016	2016
Sıralama	17	36	49	3 (Litvanya)	143 (Güney Kıbrıs RK)
Süre (Gün)	420	580	589.8	300 (Litvanya)	1580 (Yunanistan)
Maliyet (Sözleşme Bedelinin %’si)	24.9	24.9	21.9	9.7 (Lüksemburg)	43.9 (İngiltere)
Yasal Süreç Kalitesi Endeksi	13	13	11.2	15 (İngiltere)	6 (Hollanda)
Sözleşmelerin Uygulanması Endeksi	67.92	68.87	-	-	-

kadarlık bir kısmının kurtarılabildiğini gösteren *Geri Kazanım Oranı (Dönüş Oranı)* ve *İflas Çerçeve Gücü Endeksi*’nden meydana gelmektedir [5].

İflas Çerçeve Gücü Endeksi, çeşitli alt endekslerden meydana gelmekte olup, bu alt endekslerin değerlendirdiği ölçütler ve aldıkları değer aralıkları aşağıda özetlenmiştir [6].

Yargılamanın Başlaması Endeksi, iflas sonrası tasfiye ve borç alan ve borç verenin yeniden organizasyonunu değerlendirmekte; *Borçlu Mallarının Yönetimi Endeksi* iflas öncesi süreçte verilen imtiyazlar ile değerinin altındaki işlemlerin iptali ve iflas süreci sonunda finansal durum konularını değerlendirmekte; *Yeniden Organizasyon İşlemleri Endeksi* iflas sonrası tekrar veya yeniden organizasyon planının kabulünü ve içeriğini değerlendirmekte ve *Alacaklıların İştiraki/Katılımı Endeksi* ise tasfiye ve tekrar veya yeniden organizasyon işlemleri sırasında alacaklıların katılımını ve haklarını değerlendirmektedir.

İflas Çerçeve Gücü Endeksi, 0 ile 16 arasında değerler alabilmekte olup, endeksin yüksek değerler alması şirketlerin yeniden eski haline döndürülebilmesi veya şirket taşınmazlarının tasfiyesini sağlayabilmesi açısından iflas mevzuatının yeterli ve uygun olduğunu göstermektedir.

Türkiye’de ve AB ülkelerinde İflasın Çözümü Endeksi ve bu endeksin belirlenmesinde kullanılan ölçütlerin yıllar içindeki değişimi Tablo 10’da verilmiştir.

Söz konusu endeks ve alt göstergeleri dikkate alındığında, Türkiye’nin AB ülkeleri ortalamasına göre kötü bir performans sergilediği de tablodan görülebilmektedir.

Tablo 10. Türkiye’de ve AB Ülkelerinde İflasın Çözümü Endeksi [5-7]

Ölçüt/Parametre	Türkiye		AB Ortalaması	En İyi AB Ülkesi	En Kötü AB Ülkesi
	2015	2016	2016	2016	2016
Sıralama	102	124	32	1 (Finlandiya)	83 (Malta)
Süre (Yıl)	3.3	4.5	2	0.4 (İrlanda)	4 (Slovakya)
Maliyet (Borçlunun varlıklarının %’si)	14.5	14.5	10.3	3.5 (3 AB üyesi)	22 (İtalya)
Geri Kazanım Oranı (Dolar Başına Cent)	22.3	27.9	63.8	90.1 (Finlandiya)	30.5 (Hırvatistan)
İflas Çerçeve Gücü Endeksi	8	8	11.8	15 (Almanya)	7 (Lüksemburg)
İflasın Çözümü Endeksi	40.00	35.09	-	-	-

2.11 İstihdam Mevzuatı ve İş Kalitesi

2016 yılı *İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Raporu* işgücü piyasası ile ilgili ek göstergeleri de içermektedir. Bu göstergeler, diğer endeks/göstergelerdeki gibi ülkelerin sıralanması şeklinde olmayıp ülkelerin istihdam mevzuatının esnekliği ve iş kalitesi özelliklerini değerlendirmektedir. İstihdam mevzuatının esnekliği kapsamında ülkedeki bir kuruluşta istihdam edilen personelin sözleşme yükümlülükleri, kıdem tazminatı ve iş güvencesi gibi konular incelenmektedir. Bu amaçla istihdam, işten çıkarma maliyetleri ve iş kalitesi alt başlıkları altında ülkelerde dikkate alınan göstergeler söz konusudur [6].

İşgücü piyasasına yönelik *İş Kalitesini* temsil eden göstergelerden bazıları aşağıdaki gibidir [6, 11]:

- Bir ülkede eşit işe eşit ücret verilmesi ile ilgili kanunların bulunup bulunmadığı,
- İşe alma/kiralamada cinsiyet ayrımı ile ilgili zorlayıcı kuralların olup olmadığı,
- Doğum nedeniyle işten belirli bir süre ayrılma durumunda çalışana ücretli veya ücretsiz izin kullanılması ile ilgili zorlayıcı kuralların olup olmadığı,
- Doğum nedeniyle verilen ücretli izin minimum süresi,
- Bir çalışanın 1 yılda ücretli hastalık izni hakkının (5 gün gibi) olup olmadığı,
- İş başında eğitim/staj kapsamındaki çalışana ücret ödenip ödenmediği (işçiye maliyet yüklemeyen iş başında eğitimin varlığı),
- Bir yıl belirli bir işte çalışmış bir personelin işten çıkarılması durumunda işsizlik kontrolü ile ilgili bir mekanizmanın olup olmadığı,
- Bir çalışanın bir sendika/birlik kurabilmesi veya üye olabilmesi (sendikal özgürlük),
- Bir çalışanın haklarının ihlali durumunda başvurabileceği idari veya yargısal bir destek mekanizmasının olup olmadığı,
- İş denetim sisteminin olup olmaması.

3. GENEL DEĞERLENDİRME

İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Endeksi, endüstriyel veya ticari bir işletmenin/firmanın resmi olarak faaliyete başlaması için gerekli tüm işlemleri veya prosedürleri, bu işlemleri tamamlamak/yürütmek için gerekli zaman ve maliyetleri kaydederek bir ülkede bir iş kurmanın veya işe başlamanın kolaylık derecesini ölçmektedir.

İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Raporu daha önce izah edilen 10 alanda Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ) için uygulanan düzenlemeler üzerinde durmaktadır. Bu alanlar iş kurma veya işe başlama, inşaat izinlerinin alınması, elektrik bağlantısı, gayrimenkul tescili (tapu siciline kayıt), kredi alma, azınlık yatırımcıların korunması

(azınlık pay sahibi yatırımcıların korunması), vergi ödeme, sınır ötesi ticaret, sözleşme uygulama ve iflas çözümü şeklinde sıralanmaktadır.

Bu alanlar söz konusu endekste iki değişik karaktere sahip gösterge ile incelenmekte olup, bu göstergeler aşağıdaki gibi iki grupta değerlendirilmektedir.

İlk gruba giren iş yapabilme kolaylığı endeksleri süreçlerin karmaşıklık düzeyini ve maliyetini ölçmekte olup, bir yerel girişimcinin ilgili tüm kural ve düzenlemelere uyarak ortak bir işlemi gerçekleştirme sürecinin verimliliği değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmeye şirket kurma (işe başlama) ve elektrik bağlantısına erişim gibi alanlar örnek verilebilir. İkinci gruba giren iş yapabilme kolaylığı endeksleri ise yasal kurumların güçlülüğünü ölçmekte olup, standartlaştırılmış bir örnek senaryo için geçerli yerel iş kanunlarının spesifik özellikleri değerlendirilmektedir. Bu değerlendirilmeye kredi almaya ilişkin göstergeler veya azınlık yatırımcıların (azınlık pay sahibi yatırımcıların) korunması örnek olarak gösterilebilir.

Her iki alanda da incelenen ülkeler veya ekonomiler, söz konusu endekste azınlık yatırımcıları veya teminatlı alacaklar için daha fazla koruma sağlayan özelliklerde daha yüksek puan alırlar.

İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Raporu, iş ortamının şirketler veya yatırımcılar için önem taşıyan veya ekonominin rekabet gücünü etkileyen, güvenlik, makroekonomik istikrar, yolsuzluk, işgücü becerileri, kurumların güçlü yönleri, altyapı hizmetlerinin kalitesi (sınır ötesi ticaret ve elektrik bağlantısına erişim ile ilgili hizmetler hariç) gibi göstergeleri değerlendirmeye almamaktadır. Bunlara ek olarak bu rapor, yabancı yatırıma özgü düzenlemeler üzerine de odaklanmamaktadır [1].

İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Endeksi kapsamında değerlendirilen ülkelerin sıralamadaki yerleri Toplam Sınır Uzaklık Yöntemi’ne göre belirlenmektedir. Bir ülkenin bu sıralamada üst sıralarda bulunması bu ülkedeki yatırım ortamının bir kuruluş kurma veya işletme için uygun olduğu anlamına gelmektedir [6].

İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Endeksi değeri 0 ile 100 arasında değerler alabilmekte olup, endeks değerinin yüksek değerler alması o ülkenin iş yapma kolaylığı açısından iyi durumda olduğu, düşük değerler alması ise o ülkenin iş yapma kolaylığı açısından kötü durumda olduğu anlamına gelmektedir.

İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Raporu daha önce izah edilen 10 alanda ülkelerde uygulanan düzenlemeleri değerlendirmekte olup, bu alanların hepsi için endeks değeri ve endeks sıralaması bulunmaktadır. *İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Raporları*’na göre, Türkiye’de söz konusu endeks bileşenlerinin 2016 yılı endeks değerleri ve endeks sıralamaları ile 2011-2015 yılları arasındaki endeks sıralamaları (189 ülke içinde) Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Türkiye’de İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Endeks Değerleri ve Sıralaması [5-8, 13]

Endeks Bileşenleri	İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Raporu							
	2016		2015	2014	2013	2012	2011	
	Endeks	Sıralama						
1	İşe Başlama Endeksi	85.18	94	88	64	73	61	63
2	İnşaat İzinlerinin Alınması Endeksi	67.82	98	108	137	147	155	153
3	Elektrik Bağlatma Endeksi	82.84	36	35	35	67	-	-
4	Tapu Siciline Kayıt Endeksi	73.01	52	51	55	42	44	39
5	Kredi Alma Endeksi	50.00	79	71	86	82	-	-
6	Azınlık Pay Sahibi Yatırımcıların Korunması Endeksi	68.33	20	20	12	67	-	-
7	Vergilerin Ödenmesi Endeksi	79.44	61	56	50	74	-	-
8	Sınır Ötesi Ticaret Endeksi	68.87	62	61	92	85	-	-
9	Sözleşmelerin Uygulanması/Yürütülmesi Endeksi	81.00	36	17	42	38	-	-
10	İflasın Çözümü Endeksi	35.09	124	102	118	126	-	-

İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı 2016 Raporu kapsamında yukarıda belirtilen alanlardaki değerlendirmelerden yola çıkarak değerlendirmeye alınan her bir ülkenin *İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Endeksi* ve sıralaması yayımlanmaktadır. Bu kapsamda 2016 ve 2015 yıllarında 189, 2013 yılında 185, 2010 yılında ise 183 ülkede değerlendirme yapılmış olup, bu raporlara göre seçilmiş ülkelerin 2016 yılı *İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Endeksi* ve sıralaması ile seçilmiş diğer yıllardaki endeks sıralamaları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablodan, *İş Yapma/İş Kurma Endeksi* sıralamasında ilk 10 sırada bulunan ülkelerin sırasıyla Singapur, Yeni Zelanda, Danimarka, Güney Kore, Hong Kong, İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri (ABD), İsveç, Norveç ve Finlandiya şeklinde olduğu görülmektedir. Tablo değerlendirildiğinde, seçilmiş bütün yıllar için yapılan değerlendirmelerde yatırım ortamı en iyi olan ülkenin Singapur (seçilen bütün yıllarda 1. sırada bulunmaktadır) olduğu görülmektedir. Türkiye’nin 2016 endeks raporunda 69.16 endeks puanıyla 55. sırada olduğu, 2015, 2013 ve 2010 yıllarında ise sırasıyla 55, 71

ve 73. sırada olduğu, yani Türkiye’deki yatırım ortamı uygunluğunun yıllar içinde iyileştiği tablodan izlenebilmektedir. 2010 yılında yapılan değerlendirmede 183 ülke arasından 175. sırada bulunan Eritrea’nın 2015 ve 2016 yıllarında yapılan değerlen-

Tablo 12. Seçilmiş Ülkelerde İş Yapma/İş Kurma Endeksi ve Sıralaması [6, 7, 13]

Seçilmiş Ülkeler	İş Yapma Kolaylığı Raporu				
	2016 Yılı		2015 Yılı	2013 Yılı	2010 Yılı
	Sıralama	Endeks	Sıralama	Sıralama	Sıralama
Singapur	1	87.34	1	1	1
Yeni Zelanda	2	86.79	2	3	2
Danimarka	3	84.40	4	5	6
Güney Kore	4	83.88	5	8	19
Hong Kong	5	83.67	3	2	3
İngiltere	6	82.46	8	7	5
A.B.D.	7	82.15	7	4	4
İsveç	8	81.72	11	13	18
Norveç	9	81.61	6	6	10
Finlandiya	10	81.05	9	11	16
Almanya	15	79.87	14	20	25
Gürcistan	24	77.45	15	9	11
Fransa	27	75.96	31	34	31
Japonya	34	74.72	29	24	15
Ermenistan	35	74.22	45	32	43
Bulgaristan	38	73.72	38	66	44
Güney Kıbrıs	47	71.78	64	36	40
Rusya	51	70.99	62	112	120
İsrail	53	70.56	40	38	29
Türkiye	55	69.16	55	71	73
Yunanistan	60	68.38	61	78	100
Azerbaycan	63	67.80	80	67	38
Ukrayna	83	63.04	96	-	146
Çin	84	62.93	90	91	89
İran	118	57.44	130	145	137
Irak	161	54.68	156	165	153
Libya	188	46.06	188	-	-
Eritrea	189	31.77	189	182	175

dirmelerde 189 ülke içinde son sırada bulunduğu, yani söz konusu ülkedeki yatırım ortamının kötüleştiği tablodan izlenebilmektedir. 2010 yılında yapılan değerlendirmede 183 ülke arasından son sırada yer alan Orta Afrika Cumhuriyeti 2013 yılında yapılan değerlendirmede de 185 ülke arasından son sırada yer almıştır.

İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı 2017 Raporu, *İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı-Herkes İçin Fırsat Eşitliği* ismini almış olup, 2016 yılı Ekim ayı sonunda yayınlanmıştır. Bu raporda yapılan değerlendirmeler, önceki yıllara ait raporlarda yapılan değişiklikler ve eklemeler aşağıda özetlenmiştir.

İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı 2017 Raporu kapsamında;

- 190 ülke değerlendirilmiş olup, 2015 ve 2016 raporlarında değerlendirilen 189 ülke arasına Kuzey Sudan eklenmiştir.
- 2016 yılı raporundaki değerlendirmede kullanılan ölçütlere ek olarak *kamu ihale mevzuatı* ile ilgili göstergeler eklenmiştir.
- İşe Başlama Endeksi, Tapu Siciline Kayıt Endeksi, Sözleşmelerin Uygulanması Endeksi ve İstihdam Mevzuatının Esnekliği ve İş Kalitesinin Özellikleri ölçütlerine *cinsiyetle* ilgili göstergeler eklenmiştir. Başka bir ifadeyle, iş kalitesinin özellikleri ile ilgili işe alımlarda cinsiyete dayalı ayrımcılık uygulanıp uygulanmadığı hakkındaki değerlendirmeler yapılmıştır.
- Vergilerin Ödenmesi Endeksi genişletilmiş olup, Vergilerin Geri Ödenmesi, Vergi Hesaplarının Denetimi, İdareye Yapılan Vergi İtirazı konularını içeren *Vergi Bildirimi Sonrası Yapılan İşlemler Endeksi* isimli ek bir gösterge değerlendirme kapsamına alınmıştır.
- Elektrik Bağlatma Endeksi, Kredi Alma Endeksi, Azınlık Pay Sahibi Yatırımcıların Korunması Endeksi, Vergilerin Ödenmesi Endeksi, Sınır Ötesi Ticaret Endeksi ve İstihdam Mevzuatının Esnekliği ve İş Kalitesinin Özellikleri ölçütleri için kullanılan standartlaştırılmış senaryolarda bazı değişikliklere gidilmiş olup, bu değişiklikler ya eklenen yeni bir ölçüt veya gösterge ya da mevcut metodolojinin geliştirilmesi şeklinde olmuştur [14].

Ayrıca bahsedilen 2017 raporunun incelenmesinden aşağıdaki ek hususlar da değerlendirilebilmektedir [11, 14].

- Herkes İçin Fırsat Eşitliği temalı *İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı 2017 Raporu* kapsamında, kadın ve erkeklerin iş bulma ve iş kurmada karşılaştıkları engeller açısından yüksek ve düşük gelirli ekonomiler arasında büyük farklılıkların söz konusu olduğu, 155 ülkede kadınlar ve erkeklerin aynı hukuki haklara sahip olmadığı belirtilmektedir.

- Raporda gelişmekte olan ülkelerde KOBİ’lerin %31.38’inin en az bir kadın sahibi/ ortağı bulunduğu ortaya konmakta olup, bu firmaların büyüme oranlarının erkeklerin sahip olduğu firmalara göre oldukça düşük olduğu belirtilmektedir.
- Raporda Türkiye’nin Avrupa ve Orta Asya ülkeleri içinde, orta gelir düzeyine sahip ülkeler arasında olduğu not edilmektedir.

İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı 2016 ve 2017 Raporları esas alınarak, Türkiye’de *İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Endeksi* bileşenlerinin değerleri ve sıralaması karşılaştırmak amacıyla Tablo 13 oluşturulmuştur.

Tablo 13. Türkiye’de İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Endeksi Değerleri ve Sıralaması [5, 6, 14]

Endeks Bileşenleri		İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Raporu			
		2017		2016	
		Endeks	Sıralama	Endeks	Sıralama
1	İşe Başlama Endeksi	86.98	79	85.18	94
2	İnşaat İzinlerinin Alınması Endeksi	67.86	102	67.82	98
3	Elektrik Bağlatma Endeksi	79.66	58	82.84	36
4	Tapu Siciline Kayıt Endeksi	73.01	54	73.01	52
5	Kredi Alma Endeksi	50.00	82	50.00	79
6	Azınlık Pay Sahibi Yatırımcıların Korunması Endeksi	70.00	22	68.33	20
7	Vergilerin Ödenmesi Endeksi	60.83	128	79.44	61
8	Sınır Ötesi Ticaret Endeksi	79.71	70	68.87	62
9	Sözleşmelerin Uygulanması/Yürütülmesi Endeksi	68.87	33	81.00	36
10	İflasın Çözümü Endeksi	34.98	126	35.09	124

Tablodan, 2017 raporuna göre Türkiye’nin en iyi durumda olduğu endeks bileşeninin 190 ülke arasında 22. sırada (70 endeks puanıyla) bulunulan *Azınlık Pay Sahibi Yatırımcıların Korunması Endeksi*; en kötü durumda bulunulan endeksin ise 60.83 endeks değeriyle 128. sıradaki *Vergilerin Ödenmesi Endeksi* olduğu görülmektedir.

Türkiye’nin Elektrik Bağlatma Endeksi azaldığından bu alandaki sıralamasının 36’dan 58’e düştüğü, *Kredi Alma Endeksi* değişmemesine rağmen (endeks değeri her iki yılda da 50), 2016 yılı raporunda 79. sırada bulunan Türkiye’nin 82. sıraya gerilediği de tablodan izlenebilmektedir.

Tablo 14. Seçilmiş Ülkelerde İş Yapma/İş Kurma Endeksi ve Sıralaması [6, 14]

Seçilmiş Ülkeler	İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Raporu		Seçilmiş Ülkeler	İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Raporu	
	2017 Yılı			2016 Yılı	
	Sıralama	Endeks		Sıralama	Endeks
Yeni Zelanda	1	87.01	Singapur	1	87.34
Singapur	2	85.05	Yeni Zelanda	2	86.79
Danimarka	3	84.87	Danimarka	3	84.40
Hong Kong	4	84.21	Güney Kore	4	83.88
Güney Kore	5	84.07	Hong Kong	5	83.67
Norveç	6	82.82	İngiltere	6	82.46
İngiltere	7	82.74	A.B.D.	7	82.15
A.B.D.	8	82.45	İsveç	8	81.72
İsveç	9	82.13	Norveç	9	81.61
Makedonya	10	81.74	Finlandiya	10	81.05
Finlandiya	13	80.84	Almanya	15	79.87
Gürcistan	16	80.20	Gürcistan	24	77.45
Almanya	17	79.87	Fransa	27	75.96
Fransa	29	76.27	Japonya	34	74.72
Japonya	34	75.53	Ermenistan	35	74.22
Ermenistan	38	73.63	Bulgaristan	38	73.72
Bulgaristan	39	73.51	Güney Kıbrıs	47	71.78
Rusya	40	73.19	Rusya	51	70.99
Güney Kıbrıs	45	72.65	İsrail	53	70.56
İsrail	52	71.65	Türkiye	55	69.16
Yunanistan	61	68.67	Yunanistan	60	68.38
Azerbaycan	65	67.99	Azerbaycan	63	67.80
Türkiye	69	67.19	Ukrayna	83	63.04
Çin	78	64.28	Çin	84	62.93
Ukrayna	80	63.90	İran	118	57.44
İran	120	57.26	İrak	161	54.68
İrak	165	45.61	Libya	188	46.06
Eritrea	189	28.05	Eritrea	189	31.77
Somali	190	20.29			

Seçilmiş ülkelerin 2016 ve 2017 yılı *İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Endeks* değerleri ve sıralaması Tablo 14’te verilmiştir.

2017 yılı İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Raporuna göre; *İş Yapma/ İş Kurma Kolaylığı Endeks* değeri en yüksek olan ülkenin Yeni Zelanda (1. sırada) olduğu, yani dünyanın en kolay iş yapılan ülkesinin Yeni Zelanda olduğu belirlenmiştir. 2016 yılı raporuna göre, 77.45 endeks değeriyle 24. sırada bulunan Gürcistan’ın 2017 yılı raporunda 80.20 endeks değeriyle 16. sıraya yükseldiği, 70.99 endeks değeriyle 51. sırada bulunan Rusya’nın ise 73.19 endeks değeriyle 40. sıraya yükseldiği tespit edilmiştir. 2016 yılında 69.16 endeks değeriyle 55. sırada bulunan Türkiye’nin de 2017 yılında 67.19 endeks değeriyle 69. sıraya gerilediği görülmüştür. 2017 yılı raporuna göre, iş yapma/kurma kolaylığı açısından 190 ülke arasında son sırada bulunan ülkenin 20.29 endeks değeriyle Somali olduğu; diğer bir deyişle, dünyada iş yapmanın en zor olduğu ülkenin Somali olduğu belirlenmiştir.

İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı 2017 Raporu’na göre sıralamada en fazla yükselen 10 ülke: Brunei, Kazakistan, Kenya, Belarus, Endonezya, Sırbistan, Gürcistan, Pakistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve Bahreyn şeklindedir [11].

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, ekonomik göstergelerden *İş Yapabilme Kolaylığı Endeksi*’nin dünyadaki ve ülkemizdeki durumu incelenmiştir. Bu endeks, çeşitli alt endeksleri (İşe Başlama Endeksi, İnşaat İzinlerinin Alınması Endeksi, Elektrik Bağlatma Endeksi, Tapu Siciline Kayıt Endeksi, Kredi Alma Endeksi, Azınlık Pay Sahibi Yatırımcıların Korunması Endeksi, Vergilerin Ödenmesi Endeksi, Sınır Ötesi Ticaret Endeksi, Sözleşmelerin Uygulanması/Yürütülmesi Endeksi, İflasın Çözümü Endeksi vb.) dikkate alarak dünya ülkelerini, iş yapmak/iş kurmak için uygun ekonomik ortama sahip olma ölçütlerine göre sıralamaktadır. İş Yapabilme Kolaylığı Endeksi’ne yönelik değerlendirmeler ve elde edilen sonuçlar aşağıda verilmiştir.

- 1) *Elektrik Bağlatma Endeksi*’nin ülkemizdeki durumu değerlendirildiğinde; elektrik bağlatma için gereken işlem sayısı ve bu işlemlerin yapılması için harcanan süre açısından Türkiye, AB ortalamasından daha iyi durumdadır. Fakat ülkemizde elektrik bağlatma maliyetleri AB ortalamasının çok üzerinde olup, bu maliyetlerin hızla düşürülmesi gerekmektedir.
- 2) Vergilerin Ödenmesi Endeksi incelendiğinde; Türkiye’de vergi ödeme süresinin AB ortalamasının üzerinde olduğu görülmüştür. Bu sebeple, Türkiye’nin vergi ödeme süresini iyileştirmeye yönelik adımlar atması gerekmektedir.
- 3) İşe Başlama Endeksi’nin ülkemizdeki durumu değerlendirildiğinde; ülkemizde bir işe başlamak için yapılması gereken işlem sayısı ve işe giriş maliyetinin AB

ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Bu sebeple, işe giriş maliyetlerinin düşürülerek Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin (KOBİ) daha fazla desteklenmesi önerilmektedir.

- 4) Kredi Alma Endeksi açısından en dikkat çekici parametre kredi kaydı kapsamıdır. Bu parametreye göre ülkemizde son beş yılda yetişkin nüfusun % 74.9’unun kredi kullandığı ya da kredi başvurusu yaptığı belirlenmiştir. Bu parametrenin AB ortalaması ise %18.9’dur. Bu durum, kredi kullanım oranının ülkemizde ne oranda yüksek olduğunu göstermekte olup bu hususta gerekli önlemlerin alınması önerilmektedir.
- 5) 2016 yılı İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Raporu esas alındığında; İşe Başlama Endeksi’nin en yüksek (85.18); İflasın Çözümü Endeksi’nin ise en düşük (35.09) değerde olduğu, değerlendirme yapılan 189 ülke arasında Türkiye’nin Azınlık Pay Sahibi Yatırımcıların Korunması Endeksi’nde en iyi (20. sıra); İflasın Çözümü Endeksi’nde ise en kötü durumda (124. sıra) olduğu belirlenmiştir.
- 6) 2017 yılı İş Yapma/İş Kurma Kolaylığı Raporu’na göre; endeks değeri en yüksek olan ülke Yeni Zelanda’dır (1. sırada). 2016 yılı raporunda 70.99 endeks değeriyle 51. sırada bulunan Rusya’nın, 2017 yılı raporunda 73.19 endeks değeriyle 40. sıraya yükseldiği; 62.93 endeks değeriyle 84. sırada bulunan Çin’in, 2017 yılı raporunda 64.28 endeks değeriyle 78. sıraya yükseldiği; 79.87 endeks değeriyle 15. sırada bulunan Almanya’nın ise 2017 yılı raporunda yine aynı endeks değeriyle 17. sıraya gerilediği belirlenmiştir. 2017 yılı raporuna göre 190 ülke arasında son sırada bulunan ülke ise 20.29 endeks değeriyle Somali’dir.
- 7) Ülkemizde 2016 yılında İş Yapabilme Kolaylığı Endeksi, 69.16 endeks değeriyle 55. sırada iken, 2017 yılında 67.19 endeks değeriyle 69. sıraya gerilemiştir. Diğer ülkelerle kıyaslandığında, 2016 yılından 2017 yılına iş yapabilmeyen daha zor bir hale geldiği söylenebilir. İş yapabilme kolaylığı ile yabancı sermaye arasında doğrudan bir ilişki olduğu düşünüldüğünde, iş yapabilme kolaylığına yönelik gerekli düzenlemelerin yapılması son derece önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

1. Yardımcıoğlu, M. 2014. “Yükselen Piyasa Ekonomileri ve İş Yapabilirlik Endeksi Karşılaştırması,” KSÜ İİBF Dergisi, cilt 4, sayı 1.x
2. Kıbrıs Türk Yatırım Geliştirme Ajansı. 2010. İş Yapabilirlik Raporu, <http://www.yaga.gov.ct.tr/Portals/1120/Is%20Yapabilirlik/Is%20Yapabilirlik%20Raporu%202010.pdf>, son erişim tarihi: 17.03.2014.
3. The World Bank. İş Yapma Kolaylığı Yıllık Raporları, http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/eca/turkey/DB15_OnePagerEnglish-TR.pdf, son erişim tarihi: 18.09.2016.

4. T24. İş Yapma Kolaylığı Endeksi, <http://t24.com.tr/haber/dunya-bankasinin-endeksinde-turkiye-4-puan-asagi-dustu,314479>, son erişim tarihi: 28.06.2016.
5. **Akses, S.** İKV Değerlendirme Notu: Türkiye’de İş Ortamının İyileştirilmesi Süreci Yavaşladı Mı?, İktisadi Kalkınma Vakfı, <http://www.ikv.org.tr/images/files/Doing%20Business%202016%20-%20Kas%C4%B1m%202015.pdf>, son erişim tarihi: 18.09.2016.
6. World Bank Group. Doing Business 2016 – Measuring Regulatory Quality and Efficiency, <http://www.doingbusiness.org/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB16-Full-Report.pdf>, son erişim tarihi: 20.09.2016.
7. World Bank Group. Doing Business 2015-Going Beyond Efficiency, <http://www.doing-business.org/reports/global-reports/doing-business-2015>, son erişim tarihi: 22.10.2016.
8. **Saygılıoğlu, N.** 2016. “İş Yapma Konusunda Dünyanın Neresindeyiz,” İş Makinaları Mühendisleri Birliği Dergisi, ISSN: 1306- 6943, sayı 54, s. 56-58.
9. Yatırım Ortamını İyileştirme Ortamı (YOİKK). 2013. “Access to Credit Information in Turkey,” <http://www.yoikk.gov.tr/detay.cfm?ID=280&MID=299&startRow=1¤tPage=1>, son erişim tarihi: 19.10.2016
10. Ticaretin Tanımı ve Ticaretin Özellikleri, <http://www.ekodialog.com/Konular/ic-dis-ticaret-nedir.html>, son erişim tarihi: 17.10.2016.
11. **Kılıç, C.** 2016. “Türkiye’de İş Yapmak Ne Kadar Kolay,” <http://www.milliyet.com.tr/turkiye-de-is-yapmak-ne-kadar-ekonomi-ydetay-2345014/>, son erişim tarihi: 02.12.2016.
12. T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı RYKGM-Ekonomik Analiz Ve Değerlendirme Dairesi. 2014. Doing Business. Yayın No 559, <http://risk.gtb.gov.tr/data/52c2b9c5487c8e312c01317f/Doing%20Business%202015%20Raporu.pdf>, son erişim tarihi: 18.09.2016.
13. Karar.com. İş Yapma Kolaylığı Endeksi, <http://www.karar.com/ekonomi-haberleri/dunya-bankasi-is-yapma-kolayligi-endeksine-gore-turkiye-55-sirada-49931#>, son erişim tarihi:10.11.2016.
14. World Bank Group. Doing Business 2017-Equal Opportunity for All, <http://www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB17-Report.pdf>, son erişim tarihi: 02.11.2016.